



O'ZBEKISTON ADABIYOTI VA SAN'ATI

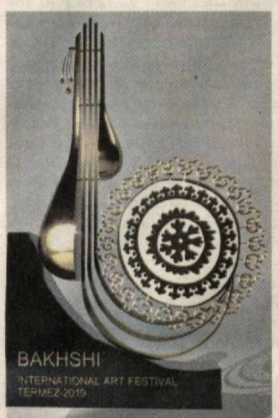
1956-YIL 4-YANVARDAN SHIQA BOSHLAGAN

АДАБИЙ-БАДИЙ, МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ, ИЖТИМОЙ ГАЗЕТА

№ 15 (4517) 2019 ЙИЛ 12 АПРЕЛЬ

ПЕШВОЗ ЧИҚИНГ, АЛПОМИШ КЕЛДИ!..

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Биринчи Халқаро бахшичилик санъати фестивали очилишига бағишланган тантанали маросимда сўзлаган нутқида: **"Бахшилар нафақат халқ ўтмишининг акс-садоси, айни пайтда бугунги куннинг ҳам жарангдор овозидир"**, дея таъкидлаган сўздан бахшичилик санъатининг боқийлигини, юртимизда илк бор ўтказилган ушбу Халқаро фестивал бу борада қўйилган илк ва улкан қадам эканини англаймиз. Зеро, минг йиллар довонидан ўтиб келаётган халқ дostonлари янграб турган экан, уларни қалб тўрида асраб, халққа бахш этаётган бахшилар ҳам эл-юрт эъзозиде бўлади. Фестивалнинг очилиш маросимида дунёнинг 74 та давлатидан 160 нафардан зиёд атоқли маданият арбоблари, фольклор санъати намояндalари, оммавий ахборот воситалари ходимлари ҳамда 140 нафар дипломатик корпус вакиллари иштирок этди. Ушбу тадбир нафақат юртимиз бахшичилик санъатини жаҳонга намойиш этди, балки бутун дунёдаги жиrow, оқин, манасчи, шоир ва ошиқлар ижоди ривожиде янги босқинчи бошлаб берди.



АФСОНАВИЙ ШАХАРЧА

Инсоният тамаддунининг қадимий бешикларида бири, "Алпомиш" дostonи яралган замин, қолаверса, бахшиларнинг кўҳна макони Сурхон воҳаси, ҳар бир қадам ери сиру синоатларга бой Термиз фестивал кунлари эртақлардагидек гўзал қиёфа касб этди. Шаҳар марказидаги ўттиз гектардан зиёд худудни эгаллаган Марказий богде Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридан, шунингдек, Сурхон воҳаси туманларидан келган ижодий жамоалар ўзига хос этнографик шаҳарча бунёд этдилар. Миллий анъаналар руҳиде жиҳозланган, хунармандларимиз яратган турфа буюмлар, мусиқа чолғулари, чеварлар кўз нури сингган кашталар, либослар, дор ўйинлари, олис юрлардан келаётган қарвонлар кўриниши билан безанган бог беихтиёр сизни халқ дostonлари яралган кўҳна даврларга бошлайди. Шаҳарча бўйлаб юриб халқимиз эъзозлаган бахшилар, шоирлар, санъаткорлар, фольклоршунос олимлар билан учрашиб суҳбатлашамиз. Бу кўрғонлар оралаб хайратга чулганган хорижлик меҳмонлар билан танишамиз.



Фестивалга совға сифатида олти ой давомиде тўққан сўзананинг узунлиги 25, эни 6 метр, оғирлиги эса 60 килограмм экан. Бу сўзанага 16 килограмм илак ишлатилибди. Биз катта сўзанамизни тўқишда момолардан мерос каштачиликнинг тўлдирма услубидан фойдаландик, — дейди бойсунлик чевар Нилуфар Жўраева. Андижон вилояти жамоаси кўрғониде эса, мусиқа чолғулари дўкони гавжум. Маълум бўлишича, вилоятдан машҳур "Ғижжаки Бобурий" қорхонаси вакиллари Термизга келибди. Бу қорхонада 37-40 турдаги мусиқа чолғулари ишлаб чиқарилади. Қорхона раҳбари Абдумалик Мадраимов билан суҳбатимиз кизгин кечди. — Бугун фестивалга тўғфа қилиб дўмбиранинг охангга бой янги шаклини олиб келдик, — дейди Абдумалик ака. — Биз ҳамкасблар билан фикрлашиб, Бобур даврига оид ғижжақлар туркуми-

ни, Алишер Навоий бобомиз асарларида тилга олинган "дилнаво", "хушнаво" сингари мусиқа чолғулари, Айритомдан топилган қақнус созини қайта тиклашга ҳаракат қилдик. Янгиликка интилувчан қорхона жамоаси мусиқа ва санъат мактабларини 14 хил мусиқа чолғулари билан таъминлар экан. Шаҳарчанинг ҳар қадамиде мўъжизага дуч келасиз. Элимиз ардоқлаган устоз санъаткорлар — Ўзбекистон халқ артистлари Ёқуб Аҳмедов, Эркин Комилов, Саидкомил Умаров, Гавҳар Зокирова бошчилигида мамлакатимизнинг барча худудларидан келган театр ва кино актёрлари иштирокидаги сахналар барчани ўзига жалб этади. Хуллас, мўъжиза излаганга мўъжиза, хайрат истаганга хайрат, ҳикмат излаганга ҳикматли шаҳарча барчаде ёрқин таассурот қолдиради.

Бу оламда хайратга муносиб ишлар кўп. Диққатга молик янгиликлар, ҳаётбахш ислохотлар самараларини ҳам ҳар кунни кўриб-кузатиб келаёпмиз. Аммо ҳали биров билиб-билмай қолди — жорий йилнинг 19 март кунни бўлиб ўтган йиғилишда илгари сурилган бешта муҳим ташаббус мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий, маданий ҳаётида янги даврга қираётганимизни англади.

ХАЙРАТ ИНШОСИ

Мухтасар айтганда, Президент Шавкат Мирзиёев бошлаган ислохотлар мундарижасиде гоятда халқчил тадбир амалга оширилди. Халқ билан мулоқот, муаммолар ва камчиликларнинг очиқ-ойдин сарҳисоби, янги Ўзбекистонни барпо этиш гоёси атрофиде жиҳослашиш — амалдаги ислохотларнинг биринчи босқини, таъбир жоиз бўлса, пойдевори экан. Бу йўналишдаги ишлар тизимли равишда йўлга қўйилгач, мана, халқимиз маданий савиясини тубдан юксалтирадиган тизим жорий этилмоқда. Тошкент вилояти Бўқа туманида айни пайтда иш кизгин. Бунда вазирикларнинг масъул ходимлари, вилоятнинг катта-кичиги жамулжам бўлиб, Ватан келажиги доир буюк бир қадамнинг ўлчов-миқёсларини, пасту баландини назардан ўтказиб, амалда синаб кўришмоқда. Мамлакат раҳбари илгари сурган бешта муҳим ташаббус бўйича бугун улкан ишлар жадал бошланди.

Бу йўналишлар қуйидагилардан иборат: — ёшларнинг мусиқа, рассомлик, адабиёт, театр ва санъатнинг бошқа турларига қизиқишларини ошириш; — ёшларни жиҳсоний чинқитириш ва спорт соҳасиде ўз қобилиятларини намойён қилишлари учун зарур шароитларни яратиб бериш; — аҳоли ва ёшлар ўртасиде компьютер технологиялари ва интернетдан самарали фойдаланишни ташкил этиш; — аҳоли, айниқса, ёшлар маънавиятини юксалтириш, улар ўртасиде китобхонликни кенг тарғиб қилиш; — хотин-қизларни иш билан таъминлашни тизимли равишда ташкил этиш. Эътибор берилса, ташаббуснинг моҳияти шундайки, ёши ва жинсидан қатъи назар, барча юртдошларимиз эндиликде худди дунёга қайта юз очаетган Ўзбекистон янглиг замонавийлашади. Ҳа, айнан замонавийлашади.



ДАВЛАТ ТИЛИ — БИРЛИГИМИЗ, БОРЛИГИМИЗ РАМЗИ

Ҳар қандай халқнинг тарихи, ўзига хос табиати, қадриятлари, аввало, ўша халқнинг она тилида акс этади. Бежиз тилни миллатнинг маънавий иммунитетиде деб баҳоламаганлар. Боиси, ўз тилини асраб-авайлаган, уни замонлар оша ривожлантира олган миллатгина ўзлигини, миллий қиёфасини сақлаб қолади.

Бу йил «Давлат тили ҳақида»ги қонунимизнинг қабул қилинганига 30 йил тўлади. Ушбу қонуннинг мустабид тузум ҳукмронлиги даврида қабул қилиниши халқимизнинг ўзига хос жасорати тисмолига айланган эди. Бу қонун ўз вақтида халқимизнинг Истиқлолга бўлган умид-ишончини, миллий гуруру туйғусини кучайтирди, Мустақиллигимизнинг ўзига хос пойдевори вазифасини бажарди десак, муболага бўлмайди. Юртимиз озодликка эришгач, ўз она тилимизда эмин-эркин сўзлаш ҳуқуқига эга бўлдик, тилимизнинг камситилишига чек қўйилди. Нуфузли халқаро минбарларда ўзбекча сўзларимиз янграй бошлади, тилимизни ўрганишга қизиқувчи хорижликлар кўпайди. Ўзбек тилида чоп этилаётган матбуот нашрлари, китобларнинг тури ва адади кескин даражада ошди. Замонавий ахборот технологияси бўйича ўзбекча дастурлар пайдо бўлди ва хо-

зо. Шубҳасиз, бу жараёнда бундан ўттиз йил олдин қабул қилинган «Давлат тили ҳақида»ги қонуннинг хизмати катта бўлди. Аммо шу билан бирга, тан олиш керакки, бу муҳим ҳужжатда акс этган бандлар ижросини ўтган йиллар давомида ҳаммиша ҳам таъминлай олдик, дея олмаймиз.

Давра суҳбати

Бугун давр ўзгаряпти. Халқ фикри энг асосий мезон сифатида қараляётгани, барча муҳим ижтимоий-иқтисодий, маънавий-маърифий қарорлар юртдошларимиз билан бамаслаҳат қабул қилинаётгани фуқароларда ижтимоий фаоллик ҳиссини кучайтирмоқда. Турли долларб масалалар қатори, давраларда давлат тили, миллий гуруру, орият, тарих ва қадриятлар ҳақидаги кизгин мусохабаларга гувоҳ бўляпмиз. Жумладан, ижтимоий тармоқларда: «Давлат тили ҳақида»ги қонунни ислох қилиб, бугунги кун талабларига мослаштиришимиз керак. Бу жараёнда ёзувчи, шоир, тилшунос олим ва бошқа соҳа вакиллари билан юзма-юз ўтириб, ушбу масалалар бўйича ўзаро фикр алмашишимиз лозим» деган мазмундаги мулоҳазалар билдирилмоқда.

Зеро, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгашининг «Давлат тили ҳақида»ги қонуннинг Тошкент шаҳрида ижро этилишини ўрганиш натижалари тўғрисида»ги қарори асосиде Хукуматимиз томонидан 2018 йилнинг 24 декабрида ишлаб чиқилган «Йўл харитаси»да ҳам «Давлат тили ҳақида»ги қонуннинг янги таҳририни тайёрлаш бош масала қилиб қўйилган. Яқинда Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасиде бўлиб ўтган давра суҳбатиде айнан шу мавзу атрофида муҳокама этилди. Давра суҳбатини Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси ўринбосари Нодир Жонузоқ олиб борди.



Уюшма фаолиятдан ИЖОД ВА МАСЪУЛИЯТ

Ёзувчилар уюшмасиде Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 апрелдаги «Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори қабул қилинганлигининг бир йиллиги муносабати билан тадбир ўтказилди. Унда уюшма аъзолари, ёзувчи ва шоирлар, адабиётшунос олимлар, кенг жамоатчилик вакиллари, ижодкор ёшлар иштирок этди. Тадбирда Президентимиз ташаббуси билан юртимиздаги етакчи ижодий ташкилотларнинг «Дўстлар клублари» ташкил этилгани, уларга йирик қорхона ва банклар ҳомий сифатида бириктирилгани, бундай ҳамкорлик бугун ўз самарасини бераётгани алоҳида таъкидланди. Давлатимиз раҳбарининг «Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги тарихий қарори миллий адабиётимиз ривожиде янги босқинчи бошлаб берди. Шундай эътибор натижаси ўларок, «Адиб ва жамият» руҳини остида шоир ва ёзувчиларимизнинг қатор китоблари «Ижод» жамоат фонди ҳомийлигида чоп этилди. Атоқли адибларимизнинг таваллуд саналари муносабати билан мамлакатимиз бўйлаб адабиёт кунлари, учрашувлар, ижодий мулоқотлар ўтказилди. Президентимиз ташаббуси билан худудларда ташкил этилган китоб қарвони лойиҳасиде Ёзувчилар уюшмаси ҳам фаол иштирок этиб, худудларга уюшма томонидан чоп этилган китобларни тақдим этди. Мамлакатимизда ижод аҳли учун яратилаётган кенг имкониятлардан оқилона фойдаланиш, истеъдод ва салоҳиятини Ватан равнақи йўлида сафарбар этиш ҳар бир ижодкорнинг бурчи экани алоҳида таъкидланди. Тадбирда Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг янги аъзоларига аъзолик гувоҳномалари топширилди.

УЛУҒ АДИБГА ЭХТИРОМ

Ўзбекистон Республикаси Вазиrлар Маҳкамасининг Абдулла Қодирий таваллудининг 125 йиллигини кенг нишонлашга оид фармойишига асосан Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва унинг худудий бўлимларида қатор адабий тадбирлар ташкил этилмоқда. 10 апрель кунни ёзувчи ва шоирлар ҳамда жамоатчилик вакиллари дастлаб Абдулла Қодирий раъзий қабрини зиёрат қилишди. Шундан сўнг улуг адиб номидаги истироҳат боғиде адабий тадбир бўлиб ўтди. Фармойишга мувофиқ, Тошкент шаҳридаги Абдулла Қодирий номидаги музейи муайян ва истироҳат боғиде адиб ижодига бағишланган адабий музей, ижодий мактаб, кутубхона барпо этиш, адибнинг маҳобатли ҳайкалини ўрнатиш кўзда тутилган. Шунингдек, ёзувчи яшаб ижод қилган уй — Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур тумани Самарқанд дарвоза кўчаси 35 ва 37-уй манзилларида Абдулла Қодирий уй-музейи ташкил этиш, Республика театрларида адиб асарлари асосиде спектакллар сахналаштириш, «Ўзбекино» Миллий агентлиги томонидан Абдулла Қодирий ҳаёти ва фаолияти ҳақида бадиий фильм, асарлари асосиде қисқа метражли фильм яратиш белгиланган. Шу кунни уюшма қошидаги «Онажоним шеъринг» тўғарагининг навбатдаги машғулотиде Абдулла Қодирий ҳаёти ва ижодига бағишланган тадбир ташкил этилди. Улуг адиб юбилейига бағишланган тадбирлар юртимиз бўйлаб давом этмоқда.

ИЙМОННИ МЕРОС ДЕБ, БЕРДИЛАР ОНАМ

Маҳмуд ТОИР,
Ўзбекистон халқ шоири



Юрак жисимизда бир умр бедор,
Назлимда зарбиди Оллоҳ охи бор.
Ғафлат уйқусида ётган бандаси,
На оҳга, на зарбга қилгай эътибор.

Онанг оромингни ўйлар ҳар онда,
Боланг оромидан сўйлар ҳар онда.
Жонидан жон берган онанг ердидир,
Жонингдан жон олган боланг осмонда.

Бешик бор оилалар нурли гўшадир,
Бешик бор оилала қувонч қўшадир.
Бола йиғлайди ё балки кулар,
Бу бахтнинг овози — ўша, ўшадир.

Ҳикмат хитобланмас, сокин садодир,
У дилнинг тумори, тилда дуодир.
Кўкдан тушмайди у, ердан чиқмаган,
У қалбнинг қатида, мулки Худодир.

Чойнак пиланинг кўҳна ҳаммоли,
Қайноқ чой меҳрининг битта тимсоли.
Гоҳида одамзот билмай ўтаркан,
Кимнинг заволида — кимнинг камоли.

Қоғоз юз очганда қалам қитирлар,
Ёзмасам дилнимда алам қитирлар.
Қитирлар сўзига қофия десам,
Ёнимда набирам ширин қижирлар.

Дерлар, не изласанг ўздан топилур,
Аждодлардан қолган издан топилур.
Ким суврат изласа мушқули осон,
Маҳмуднинг сийрати сўздан топилур.

Унган гул — бу ёшлик, шодлик шоваси,
Сўлган гул — кексалик, ғамнинг бодаси.
Елларга соврилган ёшлик баҳори,
Маънисиз қариган жоннинг жоласи.

Ўзингдан ўзингни қидириб толдинг,
Топмадинг, ўзингдан гумонда қолдинг.
Ҳечдан кўра, балки кеч ҳам яхшидир,
Чунки сен ўзингдан ибрат ололдинг.

Тонг билан тўлғонсанг, тийрак нигоҳсан,
Иймонда собитсан, ўздан огоҳсан.
Элнинг элагидан эъзозга ўтсанг,
Элнинг назидида сен мангу уйғоҳсан.

Ўлмоқ осон, тирилмоқ қийин,
Ким келибди, кетгандан кейин.
Қулоғимга руҳлар шивирлар,
Яшадим, деб керилмоқ қийин.

Қайғу қаритади — бу қадим ҳикмат,
Қувонч ёшартирар, шубҳасиз, минбаъд.
Парвардигор ўзи асрасин, илло,
Тирик ўлдирди бесабаб тўхмат.

Дема, будур қолиб, осмон кеттуси,
Рост яшар, баларга ёлгон кеттуси.
Кўҳна ҳақиқатнинг ҳикмати шуки,
Осон топган обрў осон кеттуси.

Шеърни осон ёзиб бўлмайди,
Шеърни ёлгон ёзиб бўлмайди.
Ёлгон билан қоғоз тўлар-у
Шоир бўлсанг, кўнглинг тўлмайди.

Ўйлаб ўйларимга етмайман гоҳи,
Ўзига аёндир, билгай Илоҳи.
Билолмам, қай бири бошимга тўқмоқ,
Тилим гуноҳими, дилим гуноҳи?

Кўнглини кенг қилсанг, бори сеники,
Мухими, шу кўнгли зори сеники.
Бори билан яшаб бахт топганлар кўп,
Паст кетма, оламнинг ори сеники.

Айтилган сўз — қайтиб келмас ўқ,
Дардини ҳеч айтиб келмас ўқ.
Хуш ниятда нишонга тегса,
Ҳаёт бордир, асло ажал йўқ.

Олтин ўйнатади соҳибини кўзини,
Ҳам яна туширмас самодан ўзини.
Васваса ичинда кечади умри,
Билмай ўтиб кетар таомини тузини.

Кулиб қарши олсанг, кулиб кузатар,
Аслида кимлигинг билиб кузатар.
Келмоқда кетмакни ўйлаган маъқул,
Адашсанг, терингни шилиб кузатар.

Олам гўзаллиги кўзга сиймаган,
Не тонг, васфи уни сўзга сиймаган.
Мадҳин куйлаганда Маҳмуд мастона,
На кўзга, на сўзга, ўзга сиймаган.

Айт, бунчалар бўзлаб толмайсан,
Уввос солиб уммон олмайсан.
Қатра сувини қароқдан чиқар,
Ҳаққа юкин, ёлғиз қолмайсан.

Жоҳил жаҳли қаҳри ичрадир,
Оқил ақли шарҳи ичрадир.
Шоирлар-чи, шоирлар десанг,
Шоир кўнгли қарҳи ичрадир.

Юрак жисимизда бир умр бедор,
Назлимда зарбиди Оллоҳ охи бор.
Ғафлат уйқусида ётган бандаси,
На оҳга, на зарбга қилгай эътибор.

Онанг оромингни ўйлар ҳар онда,
Боланг оромидан сўйлар ҳар онда.
Жонидан жон берган онанг ердидир,
Жонингдан жон олган боланг осмонда.

Бешик бор оилалар нурли гўшадир,
Бешик бор оилала қувонч қўшадир.
Бола йиғлайди ё балки кулар,
Бу бахтнинг овози — ўша, ўшадир.

Ҳикмат хитобланмас, сокин садодир,
У дилнинг тумори, тилда дуодир.
Кўкдан тушмайди у, ердан чиқмаган,
У қалбнинг қатида, мулки Худодир.

Чойнак пиланинг кўҳна ҳаммоли,
Қайноқ чой меҳрининг битта тимсоли.
Гоҳида одамзот билмай ўтаркан,
Кимнинг заволида — кимнинг камоли.

Қоғоз юз очганда қалам қитирлар,
Ёзмасам дилнимда алам қитирлар.
Қитирлар сўзига қофия десам,
Ёнимда набирам ширин қижирлар.

Дерлар, не изласанг ўздан топилур,
Аждодлардан қолган издан топилур.
Ким суврат изласа мушқули осон,
Маҳмуднинг сийрати сўздан топилур.

Унган гул — бу ёшлик, шодлик шоваси,
Сўлган гул — кексалик, ғамнинг бодаси.
Елларга соврилган ёшлик баҳори,
Маънисиз қариган жоннинг жоласи.

Ўзингдан ўзингни қидириб толдинг,
Топмадинг, ўзингдан гумонда қолдинг.
Ҳечдан кўра, балки кеч ҳам яхшидир,
Чунки сен ўзингдан ибрат ололдинг.

Тонг билан тўлғонсанг, тийрак нигоҳсан,
Иймонда собитсан, ўздан огоҳсан.
Элнинг элагидан эъзозга ўтсанг,
Элнинг назидида сен мангу уйғоҳсан.

Ўлмоқ осон, тирилмоқ қийин,
Ким келибди, кетгандан кейин.
Қулоғимга руҳлар шивирлар,
Яшадим, деб керилмоқ қийин.

Қайғу қаритади — бу қадим ҳикмат,
Қувонч ёшартирар, шубҳасиз, минбаъд.
Парвардигор ўзи асрасин, илло,
Тирик ўлдирди бесабаб тўхмат.

Дема, будур қолиб, осмон кеттуси,
Рост яшар, баларга ёлгон кеттуси.
Кўҳна ҳақиқатнинг ҳикмати шуки,
Осон топган обрў осон кеттуси.

Шеърни осон ёзиб бўлмайди,
Шеърни ёлгон ёзиб бўлмайди.
Ёлгон билан қоғоз тўлар-у
Шоир бўлсанг, кўнглинг тўлмайди.

Ўйлаб ўйларимга етмайман гоҳи,
Ўзига аёндир, билгай Илоҳи.
Билолмам, қай бири бошимга тўқмоқ,
Тилим гуноҳими, дилим гуноҳи?

Кўнглини кенг қилсанг, бори сеники,
Мухими, шу кўнгли зори сеники.
Бори билан яшаб бахт топганлар кўп,
Паст кетма, оламнинг ори сеники.

Кумушкон бунчалар хуш ҳаво маскан,
Сойлари шарқирар, хуш наво маскан.
Бу поклик шукрин қил, Тангри неъматини,
Кумушкон — бир дардга минг даво маскан.

Ҳар неки гўзалдир хумор боқамиз,
Билиб, билдирмаймиз, хуштор боқамиз.
Биз-чи, шоир аҳли гўзаллик кўрсак,
Дилда сурун солган сойда оқамиз.

Дилим дер: Пурвиқор тоғларга қара,
Тилим дер: Дилингда сен аста сўра:
- Хўш, тоғдан баланд не бўлар, айт-чи?
- Дилим дер: Тоғдан баланд тоғ бўлар, жўра!

Меҳр бу — толиққан томирга қондир,
Меҳр бу — нажотдир, яхши имкондир.
Меҳр кўрган кўзга, кўргузганга боқ —
Меҳр бу — қуёшдир, яйраган жондир.

Ҳар сатр Худонинг ниёми асли,
Хуш сатр хушланган каломи асли.
Юракдан чиққан сўз юракка борса,
Бу — дўстнинг дўстига саломи асли.

Турмуш тошдан қаттиқ, дердилар, онам,
Ушоқни ифорлаб ердилар онам.
Ҳар тонг қўл очарди, хуш дуоларга,
Иймонни мерос деб, бердилар онам.

Юрак жисимизда бир умр бедор,
Назлимда зарбиди Оллоҳ охи бор.
Ғафлат уйқусида ётган бандаси,
На оҳга, на зарбга қилгай эътибор.

Онанг оромингни ўйлар ҳар онда,
Боланг оромидан сўйлар ҳар онда.
Жонидан жон берган онанг ердидир,
Жонингдан жон олган боланг осмонда.

Бешик бор оилалар нурли гўшадир,
Бешик бор оилала қувонч қўшадир.
Бола йиғлайди ё балки кулар,
Бу бахтнинг овози — ўша, ўшадир.

Ҳикмат хитобланмас, сокин садодир,
У дилнинг тумори, тилда дуодир.
Кўкдан тушмайди у, ердан чиқмаган,
У қалбнинг қатида, мулки Худодир.

Чойнак пиланинг кўҳна ҳаммоли,
Қайноқ чой меҳрининг битта тимсоли.
Гоҳида одамзот билмай ўтаркан,
Кимнинг заволида — кимнинг камоли.

Қоғоз юз очганда қалам қитирлар,
Ёзмасам дилнимда алам қитирлар.
Қитирлар сўзига қофия десам,
Ёнимда набирам ширин қижирлар.

Дерлар, не изласанг ўздан топилур,
Аждодлардан қолган издан топилур.
Ким суврат изласа мушқули осон,
Маҳмуднинг сийрати сўздан топилур.

Унган гул — бу ёшлик, шодлик шоваси,
Сўлган гул — кексалик, ғамнинг бодаси.
Елларга соврилган ёшлик баҳори,
Маънисиз қариган жоннинг жоласи.

Ўзингдан ўзингни қидириб толдинг,
Топмадинг, ўзингдан гумонда қолдинг.
Ҳечдан кўра, балки кеч ҳам яхшидир,
Чунки сен ўзингдан ибрат ололдинг.

Тонг билан тўлғонсанг, тийрак нигоҳсан,
Иймонда собитсан, ўздан огоҳсан.
Элнинг элагидан эъзозга ўтсанг,
Элнинг назидида сен мангу уйғоҳсан.

Ўлмоқ осон, тирилмоқ қийин,
Ким келибди, кетгандан кейин.
Қулоғимга руҳлар шивирлар,
Яшадим, деб керилмоқ қийин.

Қайғу қаритади — бу қадим ҳикмат,
Қувонч ёшартирар, шубҳасиз, минбаъд.
Парвардигор ўзи асрасин, илло,
Тирик ўлдирди бесабаб тўхмат.

Дема, будур қолиб, осмон кеттуси,
Рост яшар, баларга ёлгон кеттуси.
Кўҳна ҳақиқатнинг ҳикмати шуки,
Осон топган обрў осон кеттуси.

Шеърни осон ёзиб бўлмайди,
Шеърни ёлгон ёзиб бўлмайди.
Ёлгон билан қоғоз тўлар-у
Шоир бўлсанг, кўнглинг тўлмайди.

Ўйлаб ўйларимга етмайман гоҳи,
Ўзига аёндир, билгай Илоҳи.
Билолмам, қай бири бошимга тўқмоқ,
Тилим гуноҳими, дилим гуноҳи?

Кўнглини кенг қилсанг, бори сеники,
Мухими, шу кўнгли зори сеники.
Бори билан яшаб бахт топганлар кўп,
Паст кетма, оламнинг ори сеники.

Она, ёдинг билан яшаб юрибман,
Йўқсан, додинг билан яшаб юрибман.
Вале, Яратганга шукронам бисёр,
Сен қилган дуодан яшнаб юрибман.

Тиниқ туйғу юз-кўзингда бўрта олар,
Тиниқ туйғу юрагингни ўрта олар.
Шу туйғунинг оғушида шеърлар ёзсанг,
Етмиш икки томирингга черта олар.

Самимий табассум — юздаги жамол,
Самимий дутф эса сўздаги камол.
Самимий одамлар сабрига султон,
Самимийлик асли ўздаги камол.

Яхшидан кўнглини аритолмайсан,
Ёмонга меҳрингни даритолмайсан.
Ўзинг қаригаган, унутма, Маҳмуд,
Қилган савобингни қаритолмайсан.

Гулда таманно кўрдим, нурда таманно кўрдим,
Мен уни кўздан олдим, бир сента раво кўрдим.
Сен гулдан аъло эдинг, сен нурдан аъло эдинг,
Ваҳҳи, икки ўт ичра, мен ўзни адо кўрдим.

Ёздан қолган, кўздан қолади,
Биздан қолган, сиздан қолади.

Юрак жисимизда бир умр бедор,
Назлимда зарбиди Оллоҳ охи бор.
Ғафлат уйқусида ётган бандаси,
На оҳга, на зарбга қилгай эътибор.

Онанг оромингни ўйлар ҳар онда,
Боланг оромидан сўйлар ҳар онда.
Жонидан жон берган онанг ердидир,
Жонингдан жон олган боланг осмонда.

Бешик бор оилалар нурли гўшадир,
Бешик бор оилала қувонч қўшадир.
Бола йиғлайди ё балки кулар,
Бу бахтнинг овози — ўша, ўшадир.

Ҳикмат хитобланмас, сокин садодир,
У дилнинг тумори, тилда дуодир.
Кўкдан тушмайди у, ердан чиқмаган,
У қалбнинг қатида, мулки Худодир.

Чойнак пиланинг кўҳна ҳаммоли,
Қайноқ чой меҳрининг битта тимсоли.
Гоҳида одамзот билмай ўтаркан,
Кимнинг заволида — кимнинг камоли.

Қоғоз юз очганда қалам қитирлар,
Ёзмасам дилнимда алам қитирлар.
Қитирлар сўзига қофия десам,
Ёнимда набирам ширин қижирлар.

Дерлар, не изласанг ўздан топилур,
Аждодлардан қолган издан топилур.
Ким суврат изласа мушқули осон,
Маҳмуднинг сийрати сўздан топилур.

Унган гул — бу ёшлик, шодлик шоваси,
Сўлган гул — кексалик, ғамнинг бодаси.
Елларга соврилган ёшлик баҳори,
Маънисиз қариган жоннинг жоласи.

Ўзингдан ўзингни қидириб толдинг,
Топмадинг, ўзингдан гумонда қолдинг.
Ҳечдан кўра, балки кеч ҳам яхшидир,
Чунки сен ўзингдан ибрат ололдинг.

Тонг билан тўлғонсанг, тийрак нигоҳсан,
Иймонда собитсан, ўздан огоҳсан.
Элнинг элагидан эъзозга ўтсанг,
Элнинг назидида сен мангу уйғоҳсан.

Ўлмоқ осон, тирилмоқ қийин,
Ким келибди, кетгандан кейин.
Қулоғимга руҳлар шивирлар,
Яшадим, деб керилмоқ қийин.

Қайғу қаритади — бу қадим ҳикмат,
Қувонч ёшартирар, шубҳасиз, минбаъд.
Парвардигор ўзи асрасин, илло,
Тирик ўлдирди бесабаб тўхмат.

Дема, будур қолиб, осмон кеттуси,
Рост яшар, баларга ёлгон кеттуси.
Кўҳна ҳақиқатнинг ҳикмати шуки,
Осон топган обрў осон кеттуси.

Шеърни осон ёзиб бўлмайди,
Шеърни ёлгон ёзиб бўлмайди.
Ёлгон билан қоғоз тўлар-у
Шоир бўлсанг, кўнглинг тўлмайди.

Ўйлаб ўйларимга етмайман гоҳи,
Ўзига аёндир, билгай Илоҳи.
Билолмам, қай бири бошимга тўқмоқ,
Тилим гуноҳими, дилим гуноҳи?

Кўнглини кенг қилсанг, бори сеники,
Мухими, шу кўнгли зори сеники.
Бори билан яшаб бахт топганлар кўп,
Паст кетма, оламнинг ори сеники.

Ташвиш бизнинг турмушимиздир,
Йўлдан чиққан юмушимиздир.
Эрни эр ёки ер қиладиган ҳам
Гоҳ Зайнаб, гоҳида Кумушимиздир.

Бойлик билан олган олам бойларники,
Дил нурида қолган олам бойларники.
Тулпориди турган одам буй бермаган,
Лек келар кун — тулпор бўлар тойларники.

Етти олам, етти осмон, етти дил,
Қай бирини излаб қаён кетди дил.
Етти рақам ҳикматидан бир гўртлик,
Бўзлаб-бўзлаб етти кунда битди дил.

Тил тикони дилга кирса ёмондир,
Хонин қаслар элга кирса ёмондир.
Эл оғзига элак тутиб бўлмайди,
Игво, миш-миш гулга кирса ёмондир.

Тўртлик дил кўкининг шарори асли,
У ҳикмат аҳлининг дил зори асли.
Эзгулик измида айтилган ҳар сўз
Кўнгли фаслларин баҳори асли.

Тасодиф — гоҳ қувонч, гоҳ қайғу тутар,
Тасодиф — гоҳи бол, гоҳи оғу тутар.
Ҳар ким берганини қайтиб олади,
Қиёматда бизни шу кўзгу кутар.

Олтин олма дуо ол, элла шундай ҳикмат бор,
Бу ҳикматда қадрият, яшаб келган ибрат бор.
Кўшнига чиқ қўшади, элга айтсанг ошади,
Сирни сириб юрганга Худойимдан раҳмат бор.

Миннат маломати бошдаги тўқмоқ,
Заҳарга айланган ошдаги тўқмоқ.
Ўғлингдан, қизингдан қайтса ёмондир,
Қадрсиз кексайган ёшдаги тўқмоқ.

Фаввора сув сочиб кўз ўйнатади,
Ошиқлар дил очиб сўз ўйнатади.
Қаро дил қаҳридан нари юр, Маҳмуд,
Улар томошага дард чайнатади.

Ёлгон ярашмаган юзлар шувитдир,
Ёлгон етаклаган излар шувитдир.
Ҳақиқат кўкдаги қуёшга ўхшар,
Ёлгон у даргоҳда парча булутдир.

Илм ўрганганга ақлнинг тоши,
Сабрсиз кўлида жаҳлнинг тоши.
Шу боис устозлар такрор демишлар,
Тарбия ҳар ишнинг аввали, боши.

Қадринг қалқон бўлса, қадлинг шамшоддир,
Нафсинг ўқон бўлса, шаънинг барбоддир.
Ўрик ўтин тафтин янтоқ бермаган,
Хазонинг бозори ҳамон қасоддир.

Умрим кунларининг ували кўпдир,
Ҳар битта уволнинг заволи кўпдир.
Ё Раббим, ўзингдан ўзга умид йўқ,
Раҳмон, раҳмдилнинг аъмоли кўпдир.

Қалбингдаги кўрдан узоқда бўлма,
Мангилдаги тердан узоқда бўлма.
Сен кибру ҳаводан узоқда бўлгин,
Зинҳор-зинҳор элдан узоқда бўлма.

Ҳикмат — тафаккурнинг ҳосиласидир,
Тафаккур — ақлнинг восиласидир.
Дунё оқиллари яратган илм,
Ақлу тафаккурнинг силсиласидир.

Пулдин бор, улфатлар кўнглининг хуши,
Пулдин йўқ, сен билан бормикин иши.
Чин дўст қотган онинг кўзга суртиб ер,
Кетмас, келса ҳамки умрингни қиши.

Тилак билан тил ораси қанча чиқар,
Гоҳи камдир, гоҳи бу йўл анча чиқар.
Ният яхши, улар зумда чирмашгайдир,
Тилак ёмон, ўз тилини янча чиқар.

Ҳар жоннинг жамоли ўзи биландир,
Камоли — ибрати сўзи биландир.
Жами жонзот ахир, жон билан яшар,
Жон қадри, ҳар қалбнинг кўзи биландир.

Ҳалим одамларни кўплар хуш кўрмас,
Чунки бу қалбларда кибру кин унмас.
Бойлар, бойга боққан давру замонда,
Тулпор тилагига чавандоз кўнмас.

Бахтлиман деганининг бахтини кўрдим,
Тахтлиман деганининг тахтини кўрдим.
Кўрсатган Эгамга беҳисоб шукр,
Иймонли одамнинг аҳдини кўрдим.

Қай кимса нафсининг чоҳидан чиқмас,
Шайтони ланининг роҳидан чиқмас.
Ўзганинг қаҳининг лаънати турса,
Дўзах оловининг оҳидан чиқмас.

Чироқ тун қўйида нажот нуридир,
Кўёш тонг иёмои, ҳаёт нуридир.
Тўртликдан тўқилган ҳар ҳикмат, Маҳмуд,
Дил дилга илинган баёт нуридир.



Абдулла Қодирий паваллудинини 125 йиллиги

ИЖОД ВА ТАРЖИМАНИ ҲОЛ ТАЛҚИНИ

Ҳар бир улкан ижодкор ўзича бир олам. Улар бири иккинчисини такрорламайди, бири бошқасидан фарқланади. Бундай адабларнинг таржимани ҳолини асарларидан, асарларини эса таржимани ҳолидан айрича тасаввур этиб бўлмайди. Зотан, дунё адабиётшунослигида масаланинг шу жиҳатини муайян тизимга келтирган биографик метод ҳам бор.



Француз олими Шарль Сент-Бёв ўзининг биографик йўналишида ёзган адабий-танқидий мақолаларида ҳар бир ёзувчи ҳаёти ва аниқ бир асарига талқинига алоҳида эътибор бериб, «Адабий портретлар» китобида: «Мени ҳар доим хатлар, суҳбатлар, фикрлар, характерларнинг ўзига хос турли фазилатлари, маънавий-руҳий қиёфаси, бир сўз билан айтганда, машҳур ёзувчилар биографиясини ўрганиш доимо ўзига жалб этиб келди», деб ёзади. Рус олими Юрий Боров: «Санъаткорнинг индивидуал тақдирининг ижодини талқин этишда қалб вазифасини ўтайди», дейди.

Албатта, адабиётшуносликда бу методга қўра адибнинг ҳаёти, шахсияти, биографиясига ижодининг энг муҳим хусусияти сифатида қаралади. Ёзувчи биографияси эса бирор бир йўсинда унинг асарларида ўз ифодасини топади. Ёзувчи ҳаётидаги ўзгаришлар, руҳий кечинмалар, дунёқарашидagi ўсиш-ўзгаришлар асосида бадиий асарни талқин қилиш ўзининг ижобий самарасини беради. Дейлик, адабиётшунослар Абдулла Қодирий замонадоши Фитратнинг «Ҳинд сайёҳи», «Мунозара», «Раҳбар наҳот» каби асарлари ҳақида муаллифнинг руҳий-маънавий дунёси, эътиқодий қарашлари, унга таъсир этган микромуҳитни тараф ўрганадиганча 30-йилларда ёзилган «Мезроҳ», «Заҳронинг йўмони», «Зайд ва Зайнаб» типидagi ҳикоялари талқинида ҳам Фитрат ижоди-га руҳий-биографик ёндашув лозим. Бундай ҳоллари чўлпоншунослик тарихида ҳам кузатиш мумкин.

Аллома адиб Абдулла Қодирийнинг Юсуфбек хожи, Отабек, Анвар, Қумуш, Раъно сингари қаҳрамонларида намойён бўлган бебаҳо маънавий қадриятлари адиб маънавий-руҳий дунёсида мавжуд эди, албатта. «Артист бўлганимда эди, Отабек роланда ўзим уйнардим... Негаки, Отабек характерини мендан яхши билгүвчи йўқ», деган истаги асосида ҳам ўша руҳий бўтунлик сезими бор.

Ҳабибулла Қодирийнинг «Отам ҳақида» китоби Абдулла Қодирий биографиясини ойдинлаштиришда муҳим асар ҳисобланади. Китобда Қодирий асарларидаги маълумотлар, баъзи «қолдиқ ҳужжатлар», адиб ҳақидаги замонадошларнинг хотиралари, ўйинларинг ўз отаси ҳақидаги хотиралари ўрин олган. Муаллифнинг ўзи китоб аввалда ёзганидек, бунда «чуқур таҳлил ва илмий мулоҳазалар» берилмапти. Айни чоғда, бу манба Абдулла Қодирий таржимани ҳолининг «тугал баъни» ҳам бўла олмапти. Гарчи қўлида архив ҳужжатлари, адибнинг «кундалик хотира дафтари», бировлар билан шахсий ёзма хатлари мавжуд бўлмаса-да, Ҳабибулла Қодирий отаси олдидаги фарзандлик бурчини чин дилдан адо этди.

Абдулла Қодирий қаҳрамонларининг маънавий-ахлоқий дунёсини адибнинг эстетик оламидан айри ҳолда тасаввур этиш қийин. Аммо ижодкор «ўз гапи»ни айтишда қандайдир «туртки»га, ҳаётдаги қайсибир кишилар

билан таъминлаш ташаббуси ортида камҳарж оилаларга елка туги қатъияти бор.

Таъкидлашмики, бу ҳаётбахш бешта ташаббус дастлаб таъриба-синув тариқасида Ъўқа туманидан кулоч эриши, бу борадаги кейинги қадамларда мана шу жараёнда тўпланган таъриба ва хулосалардан фойдаланилиши, донишманд халқимиз таъбири билан айтганда, етти кўча театр дастурлари изчил йўлга қўйилапти;

- мавжуд парклар таъмирланиб, кичик аттракционлар, китоб дўкони, музқаймоқ кафеси, спорт ва болалар майдончалари фаолияти ташкил этилмоқда;
- ҳудуддаги барча мактабга таълим мавқасалари, мактаблар, қишлоқ врачлик пунктлари жорий таъмирланиб, зарур ҳолларда капитал

ФИДОЙИ КАСБДОШИМИЗ ЭДИ



Қазонинг аччиқ шаро-би қачон тобига келиши-ни яратган Эгмадан бошқа ҳеч ким билмайди. Улим ҳақлигини биласми, аммо сарвари кинотдан узок умр, ризқнасиба, мансаб-мартаба тилаб, бу ёруғ оламнинг битмас-туғанмас йўлу йўлакларига дох шиддат, гоҳ сокин чоғида да-вом этаверамиз. Бирор жойда бир зум тин ол-сак, дунё ишлари тўхтаб қолаётгандай туюлиб ке-тади. Узок йиллар бир жамоада қалам тебратиб, бундан атгли икки ҳафта олдин янги ижодий режалари тўғриси-да суҳбатлашти олган ҳамкасбим Муродилла Абдулла-евнинг бевақт шафоти ҳақидаги совуқ хабарни эшитиб, кўнгилдан шу надоматли мулоҳазалар ўтди.

Бундан анча йиллар аввал устоз олимларимиздан бири ҳақида хотира мақола ёзиб, унга «Олимнинг ўлчов-сиз умри» деган сарлавҳа қўйган эдим. Шундай олим-лар борки, уларнинг бу ёруғ оламдаги умри, қилган иш-ларини яшаган йиллари саногига сифдириб бўлмайди. Менингча, ижодий умрини сўнгги нафасигача журнали-стикага бағишлаган, ўздан яхши мақолалар, китоблар, истеъдодли шогирдлар қолдирган куюнчак ҳамкасб-ларимиз ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин. Жумладан, Му-родилла ҳақида ҳам.

Муродилла ўзига хос йўсинда шитоби фикрлайди-ган, ёзиш услуби, тахрири, муаллифлик билан ишлаши, воқеа-ходисаларга муносабати, тезкорлиги, кимни дўст-қадрдон тутиши, баҳсга киришиши бошқаларнигики ўхшамайди ижодкор эди. Характерида бирдан олов оладиган шиддат бор бўлиб, бу хусусияти кўпинча чуқур мазмуни танқидий-таҳлилий, бадиий-публицистик ма-қолалар, раддиялар, эсселарнинг қозғога тушишига са-баб ҳам бўларди. Газетларинг ўтган асрнинг сўнгги ўн йиллигида, истиқлол арафасида чоп этилган саҳифа-ларига қўз ташлаган киши унинг публицистик ижоди ўша йиллари баланд чўққига кўтарилигани сезади. Му-родилла собиқ тузумнинг сон-саноксиз гирромликларини фактлар асосида аёвсиз фош этган қаламқашлардан бири бўлди.

Муродилла талабчан мураббий, қаттиққўл устоз ҳам эди. Адабиёт газетасига ишга келган қўшлаб ёшлар Муродилланинг шафқатсиз талабларига дох бериб, кейин-чалик матбуот соҳасида ўз йўларини топиб кетдилар.

Бирга ишлаган касбдошлари яхши билишади: у кейинги эллик йил давомида ўзи тугилиб ўсган Қашқадарё-ни, ёндаш Сурхон воҳасини, Қорақалпоқ ва Бухоро кен-гликларини чор тарафдан кезиб чиққан, бормаган ман-зили, юрмаган йўли қолмаган саргайрат, эриниш нима-лигини билмайдиган фидойи муҳбир эди. Тоғу даштда, чўлу боғда ҳам қўлидан қозғоқ-қалам тушмасди. Янгидан қад ростлаётган йирик иншоотлар қурилишидан лавҳа-лар ёзишдан энг аввало ўзи завқ олارد. Мамлакатда юз бераётган ўзгаришларни жиддий кузатар, янги ма-қолалар, таҳлиллар учун материал тўплашдан қарамас-ди. Бу жиҳати билан у раҳматли отасига ўхшаб кетарди. Бир вақтлар бу инсон билан танишиб, кекса ёшида ҳам тинимсиз газета ўқийдиган, кўп нарсалардан хабардор-лигидан ҳайратга тушганман.

Муродилланинг ҳаёли хамиша Қашқадарёда эди. Ўз юртининг обрўси, шаън-шавкати учун қаддини гош ту-тиб, ҳаяжон ва шу табарруқ тупроққа фарзандлик бурчи билан баҳсга киришарди. «Тумарис она» китоби муҳли-сларига яхши тортиқ бўлди. Энг яхши публицистик мақо-лалари жамланган «Қафасдан озод бўлган қуш» сарлав-ҳали китоби тайёр бўлаёзган эди. Афсуски, шафқат-сиз ўлим унинг янги-янг режаларини армонга айлан-тирди. Тупроғи энгил, охирати обод бўлсин, дейишдан ўзга чорамиз йўқ.

Аҳмаджон МЕЛИБОВ

Бошланиши биринчи саҳифада.

Интернет имкониятлари эндиликда фақат ёшларнинг қорни бўлиб қолмади, мамлакат аҳлига бу борада педагогларимиз кўнгилли кўмакчи, ёрдамчи бўладилар.

Тасаввур қилинг, қишлоқ мактабдаги компьютер синфхоналари аҳоли ва ёшлар учун туну кун очик бўлади. Гапимда муболага йўқ. Ўша селекторда мен ҳам вилоят студиясида туриб бу ташаббусни Президентимиздан эшитганимда, беихтиёр халқларвар раҳбаримиз билан гурурдандим...

Тасаввур қилинг, мактабдаги спорт зали қишлоқ ёшлари учун, аҳоли учун тонгдан тунгача очик бўлса. Маҳалла ёшлари бемалол спорт билан шуғуллансалар. Фақат олдингидек қоровулга чойчака бериб эмас, очик-ойдин, бемалол фойдаланса ва бу ишлар профессионал даражада, мураббий назорати остида, аниқ ҳисоб-китоблар билан амалга оширилса... Мамлакатнинг қанча аҳолиси жисмоний тарбия ва спорт билан мунтазам шуғулланиши, кимнинг нимага қизиқиши бўйича мутасаддиларнинг қўлида аниқ маълумотлар бўлса. Шунга қараб спорт анжомлари, моддий-техник база шакллантириб борилса...

Тасаввур қилинг, ҳар бир қишлоқда биттадан катта маърифат мажмуаси ташкил этилса. Бунда ёшлар китоб ўқиб, турли тўғарақларда жавлонурса. Бу адабиёт дархоналарида ёшларимиз гуриллаб шеърлар ўқиса.

Тасаввур қилинг, ҳар бир қишлоқда мухташам маданият ва дам олиш маркази кун бўйи ишлаб турса. Театр, рассомлик, мусика йўналиши

бўйича ўз ишининг усталари ёшларинг дунёқарашини, ҳис-туйғуларини тарбиялаб борсалар...

Тасаввур қилишдан бошқа иш йўқми, дейишга шошилманг. Бу ишлар ўтган замонларда ҳам ташкил қилинган эди, дейишга ҳам андак шомманг.

Собиқ иттифоқ давридаги маданият уйлари, кутубхоналар, кинозаллар халқнинг маданиятини юксалти-

риш мақсадида очилганими? Социализм талаби ҳадди аълосига кўтарилиган паллада бундай «маданият» ўчоқлари гуриллагани бежиз эмас-дир? Айтмоқчимизки, тарғибот мақсадида очилган маҳобатли «типолог» маданият уйлари адабиётдан кўра, комфирқа гоьлари тарғиби қилинадиган кутубхоналар, инсон шуурини бошқаришга йўналтирилган агитбригадалар мазкур соҳалардан одамларнинг ихлосини қайтаришгагина хизмат қилди...

Бугунги мақсад эса тамомила бошқача – ҳар бир маданият ва санъат ўчоғининг бириктирилган эгаси бор: машҳур адибларимиз, санъаткорларимизнинг махсус мактаблари-га асос солиняпти. Китобхонлик соҳасидаги саъй-ҳаракатларда ҳам Ватан манфаатларини шахсий манфаатлари билан бақамти кўра оладиган авлодни тарбиялаш истаги, орзуси бор. Хотин-кизларимизни иш

ла таъминлаш ташаббуси ортида камҳарж оилаларга елка туги қатъияти бор.

Таъкидлашмики, бу ҳаётбахш бешта ташаббус дастлаб таъриба-синув тариқасида Ъўқа туманидан кулоч эриши, бу борадаги кейинги қадамларда мана шу жараёнда тўпланган таъриба ва хулосалардан фойдаланилиши, донишманд халқимиз таъбири билан айтганда, етти кўча театр дастурлари изчил йўлга қўйилапти;

- мавжуд парклар таъмирланиб, кичик аттракционлар, китоб дўкони, музқаймоқ кафеси, спорт ва болалар майдончалари фаолияти ташкил этилмоқда;
- ҳудуддаги барча мактабга таълим мавқасалари, мактаблар, қишлоқ врачлик пунктлари жорий таъмирланиб, зарур ҳолларда капитал

қўча театр дастурлари изчил йўлга қўйилапти;

- мавжуд парклар таъмирланиб, кичик аттракционлар, китоб дўкони, музқаймоқ кафеси, спорт ва болалар майдончалари фаолияти ташкил этилмоқда;
- ҳудуддаги барча мактабга таълим мавқасалари, мактаблар, қишлоқ врачлик пунктлари жорий таъмирланиб, зарур ҳолларда капитал



ишлар ташкил қилинмоқда. Секторлар штабида иш қизгин – кун эмас, соат сайин Ъўқа янги қиёфга кириб борапти.

Иш бошланган кун тунанга китоб карвони, маърифат карвони келди. Шаҳар қўчаларини айланиб, сўнгга дастлабки манзил «Бўстон» МФЙга йўл олган бу карвонни бўқалиқлар хушнудлик билан, ҳайрат ва ҳаяжон билан кутиб олдилар. Турли идора ва ташкилотлар томонидан жами 18 миңга китоб Ъўқа туманига олиб келинди.

Ҳа, бугун Ъўқа туманида ҳаёт қайнапти. Дунёда ўхшаши йўқ улкан гоғиянинг ижроси бўйича дастлабки таърибалар, таҳлил ва талқинлар умумлаштириляпти. Келгуси марралар чамаланаяпти. Энг муҳими, молиявий масалалар, ишни тўғри ташкил қилиш бўйича гоьтада зарур

ҲАЙРАТ ИНШОСИ

Беҳзод ҚОБУЛОВ

ПЕШВОЗ ЧИҚИНГ, АЛПОМИШ КЕЛДИ!



Бошланиши биринчи саҳифада.

КИТОБЛАР ТАҚДИМОТИ

Фестивал доирасида Термиз давлат университетида "Жаҳон цивилизациясида бахшичилик санъатининг ўрни" мавзусида халқаро илмий-назарий конференция, Археология музейида "Сурхон воҳаси - бахшилар диёри" мавзусида кўргазма, шунингдек, янги нашр этилган китоблар тақдимоти ҳам ўтказилди.

Термиз шаҳридаги Матбуот уйида Ўзбекистон халқ бахшиши Абдуназар Поёнов варианты асосида chop этилган "Алпомиш" достонининг янги наشري тақдимоти қизиқarli бўлди.

Сурхон воҳасида халқ оғзаки ижодининг бекиёс намуналари яратилган, - дейди Абдуназар бахши. - Шу қатори "Алпомиш" достонининг ушбу варианты қўлёмаси 600 саҳифадан иборат, жумладан, шеърли қисми 14 минг 230 мисрани ташкил қилади. Достоннинг бу шаклини устозим Чоршамби бахши Раҳматуллаевдан ўрганганман. Ўзим ҳам достоннинг қозоқча, қорақалпоқча шакллари тингладим, ўқидим. Нашр этилган мазкур китоб воқеаларнинг кетма-кетлиги, ижро услуби, халқоналиги билан бошқаларидан ажралиб туради.

Тақдимот маросимида иштирок этган Афғонистон фуқароларини ўқитиши маркази талабаси Асадулло Азизий ўзи учун бу китоб янгилик бўлганини эътироф этди:

- Афғонистонда халқ оғзаки ижоди намуналари, термалар кўп, аммо "Алпомиш" достони мен учун янгилик, - дейди талаба. - Мардлик, садоқат, яқдиллик сингари фазилатлар улугланган достоннинг китоб ҳолида chop этилгани гоят олижаноб ишдир.

Тақдимот маросимида бахшилар ижросида "Алпомиш" достонидан парчалар янгради. Шунингдек, "Академнашр" нашриётида chop этилган "Олтин қобок", "Малла савдогар" достонлари, "Сурхон-нашр" нашриёти тақдим қилган Ўзбекистон халқ бахшиши Чори Умировнинг "Шерали" достони, Ўзбекистон халқ бахшиши Шодмон Хўжамбердиевнинг "Қуйла, Сурхондарё дўмбираси!" термалар тўплами, бахши Муҳаммад Темирали ўғлининг "Устозлар" номли термалар китоби ҳам фестивалга муносиб тўхфа бўлди.

Тақдимот доирасида юз жилдлик қорақалпоқ фольклор тўплами ҳам намойиш этилди. Бой тарихга эга қорақалпоқ халқи ижодиётида достонлар алоҳида ўрин тутди. Мазкур нашрдан "Алпомиш" достонининг саккиз варианты жой олган бўлиб, улардан ҳар бири асл қўлёзмага мувофиқ тайёрланган.

- Қорақалпоқ фольклорини ўзида жамлаган юз жилдлик тўпламни бежиз олиб келмадик, бу ерга ташриф буюрган бахшилар улардан баҳраманд бўлади деган умиддамиз, - дейди «Нуроний» жамғармаси Қорақалпоғистон бўлими раҳбари Шароф Уснадинов.

АДАБИЁТ СУВ ИЧГАН БУЛОҚ

Халқ оғзаки ижоди адабиёт гулшанини яшнатган тиниқ булоқдир. Шу боис устоз Ҳамид Олимжон ўз даврида бахшилар билан ҳамкорлик қилган, халқ достонларини ёзиб олиб, ўзбек адабиёти хазинасини бойитишга ҳаракат қилган. Рус шеърининг кўёши Александр Пушкин яхши шеърни ўқиб хайратланганида, худди халқ кўшиқларидай чиройли чиқибди, дея баҳо берган. Чунки асрлар давомида авлод-авлод бахшилар томонидан қуйлиниб, сайқалланган термалар, достонлар тобора жозибали бўлиб бораверади.

чилар уюшмаси томонидан янги китоблар тақдим этилди ва бу ерда ўқибтан ижодкор талабаларнинг шеър, хикояларини адабий нашрларда ёритиш бўйича келишиб олинди.

Шунингдек, фестиваль доирасида Термиз давлат университети ва бошқа таълим муассасалари ўқувчи ва ўқитувчилари билан учрашуларда Ўзбекистон халқ шоири Маҳмуд Тоир, Хосият Бобомуродова, Файрат Мажд, Шодмон Сулаймон ва бошқа ижодкорларимиз иштирок этдилар.

ШАРҚУ ҒАРБ САЊЪАТИ ҲАМОҲАНГ

Афсонавий шаҳарчани кезар эканмиз, таникли композитор Ойдин Абдуллаева билан учрашиб сўхбатлашдик.

Президентимиз ташаббуси билан ўтган Халқаро бахшичилик санъати фестивали ўзбек мусиқа санъатининг улкан ютуғидир, - дейди О.Абдуллаева. - Қадимий тарихга эга бу санъат турли даврларда ўзига хос синовларни бошдан кечириб, боболар саъй-ҳаракати билан бугунги кунгача етиб келган мусиқий-маънавий меросимиздир. Аслида, бахшилар санъати ўзбек маданиятининг ибтидоси, десак тўғрироқ бўлади. Инсоният ўзининг фикр-мулоҳазаларини, ҳис-туйғусини бадиий образ орқали ифода этиши, ушбу жараёнда ўзи ҳам еру само билан руҳан уйғунашуви бахшичилик санъатининг бекиёс маънавий-эстетик воқелик сифатида дунё тамаддунидан ўрин эгаллашига омил бўлди.

- Фестивалнинг очилиш маросими ҳар доимги концертларимиздан ўзгача, янги қўшиқ ва рақсларга бой бўлди, деб ўйлайман... - Шубҳасиз, фестивалнинг очилишига бағишланган бадиий-мусиқий дастур барча томошабинларни бирдек мафтун этди. "Алпомиш", "Қирқ қиз", "Ошиқ Ғариб ва Шоҳсанам" достонларидан айрилган парчаларнинг маком ва халқ мусиқасидан олинган куй-қўшиқ, рақслар билан моҳирона уйғунашуви орқали дастур яхлит композиция сифатида бир нафасда ўтди. Созанда хонандалар икки соатга яқин вақт мобайнида юксак савиядаги жонли ижронини намойиш этдилар. Ошиқ Ғарибнинг қўзи ожиз онаси билан бўлган учрашуви саҳнаси томошабинларнинг юрагини сел қилиб юборди.

- Фестивалда хотин-қиз бахшилар иштирокини қандай баҳолайсиз? - Хотин-қиз бахшилар қатнашгани оло-

бошлади. Унинг хиргойисига қулоқ тутиб, мусиқий ҳаракатларида бахшиларимиз томонидан қуйланадиган оҳангларга хос ўхшашликни илғадим. У бахшига қўшилиб, жўр бўлишда давом этаркан, хиргойиси "Алпомиш" достонининг куй йўли билан уйғунашиб кетди. Гарчанд, бу ҳолат бадиҳагўйлик бўлса-да, бунда Шарқ ва Ғарб санъатини бирлаштирувчи умумийлик яққол кўзга ташланди.

Сурхондарё фестивали эзгу мақсад йўлида бутун дунё бахшиларини бирлаштирди. Тили турлича, аммо санъати бир бўлган санъаткорлар бир-бирдан маънавий озуқа ва тажриба олдилар. Фестиваль доирасида ўтган илмий-назарий конференцияда бахшичилик санъатининг долзарб масалалари ўртага ташланди ва муҳокама қилинди.

Ўзида чўқур маънавий-эстетик мақсадни жам этган бахшичилик санъатини ўрганиш билан боғлиқ масалалар келгуси авлодларга ҳам татийди.

БАХШИЛАР ЭЪЗОЗЛАНДИ

Туркменистонда таълим олган ва халқ орасида Анна бахши номи билан танилган афғонистонлик Шерван Арна Жума туркман, ўзбек ва дарий тилларини билиши билан бир қаторда ушбу тилларда мумтоз кўшиқлар ва достонларнинг моҳир ижросиси ва ноёб овоз соҳиб қисобланади. Анна бахши билан фестиваль таассурот-



лари ҳақида сўхбатлашганимизда ўзининг хайратларини шундай баён қилди:

- Мен фестиваль давомида бахшилар достонини тинглаб, ўзбек, туркман, қозоқ, қирғиз, афғон халқларининг аънаълари, урф-одатлари, достонлари бир эканига амин бўлдим. Қолаверса, Ўзбекистонда ўтган ушбу фестивалда бахшиларнинг юксак даражада эъзозланишига гувоҳ бўлиб турибман. Халқаро танлов қатори республика босқичида ҳам ўттиздан ортиқ бахшиларнинг тақдирланиши таҳсинга сазовор.

Ҳақиқатан, Термизда бир пайтнинг ўзида республика миқёсида худудлардаги бахшичилик мактаблари аънаъларига мувофиқ уч йўналишда ўтказилган бахшилар танлови натижаларига кўра, ички овозда айтиш бўйича қашқадарлик Баҳром Раҳимов, ташқи овозда айтишда қорақалпоғистонлик Ерисбой Аскарлов ва жиров, оқин йўналишида тошкентлик Талғат Уринбеков биринчи ўринга сазовор бўлдилар. Шунингдек, номинациялар бўйича: тадбирнинг энг ёш ижросиси беш ёшли Ғолибжон, ёши улуг ижрочи Нурмаат Эшмуродов, энг яхши аёл ижрочи ҳамда томошабин эътирофига сазовор ижрочи сифатида Зулхумор Шерназарова билан Гулрухсор Жўраева голиб деб топилди. Бундан ташқари 4 та иккинчи, 5 та учинчи, 15 дан зиёд рағбатлантирувчи мукофотлар топширилди.

Халқаро фестивалнинг Олий мукофотига қозғонистонлик машҳур бахши Улжан Байбусинова, биринчи ўринга ҳамюртимиз Абдуназар Поёнов ва туркменистонлик Керван Евбосаров сазовор бўлди. Шунингдек, икки нафардан иккинчи ва учинчи ўринлар, 12 нафар бахши эса, йўналишлар бўйича фестиваль дипломи ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

Дунёнинг турли мамлакатларидан келиб, ўз халқининг кўшиқ, достонларини қуйлаган бахшилар, оқинлар, жировлар, шоир ва ошиқлар овози, дўмбира садолари янграган Сурхон оқшомларида ҳаёлингиздан Алпомишнинг етти йиллик машаққатли синовларни енгиб, юртга қайтгани ҳақидаги манзаралар жолланади:

Омон-эсон элга етган, Пешвоз чик, Алпомиш келди... Хумоюн АКБАР



яраллишида ҳам халқ ижоди таъсири яққол кўринади.

Республикамиз мусиқа ва санъат мактабларида бахшичилик бўлимларининг очилиши, қолаверса, Бахшилар мактабининг ташкил этилиши келгусида адабиётимиз равнақиға самарали таъсир кўрсатади. Бу мактаблардан нафақат бахшилар, балки шоир, ёзувчи, созанда, хонандалар ҳам етишиб чиқишига ишончимиз комил.

Ўзбек тили ва адабиёти бакалаврият йўналиши бўйича юзга яқин талаба таълим олаётган Афғонистон фуқароларини ўқитиш маркази кутубхонасига ҳам Ёзув-

ҳида эътирофга лойиқ. Ижродаги ёрқин ифодавийлик, қучли ҳиссиёт, мусиқий асосни томошабинга мукамал етказиш бора-бора қизларимиз бахшичилик санъатида янги поғонани белгилаб бердилар, десам муболага бўлмайди.

- Хорижлик бахшиларнинг бизнинг куй-қўшиқлар ҳақидаги фикрлари билан қизиқдингизми?

- Қондирт чоғида Бельгиядан келган меҳмон томошабин эътиборимни тортди. "Алпомиш" достонидан парча айтилиб, созандалар ансамбли унга битта пардада туриб жўр бўлган пайтда, меҳмон ўз халқининг мусиқасига мос тарзда хиргойи қила

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ШАРҚШУНОСЛИК ИНСТИТУТИ ҚУЙИДАГИ ВАКАНТ ЛАВОЗИМЛАРГА ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:

- 1. "Араб филологияси" кафедраси: ўқитувчи - 1 ўрин, ўқитувчи-стажёр - 1 ўрин;
2. "Эрон-афғон филологияси" кафедраси: катта ўқитувчи - 1 ўрин, ўқитувчи-стажёр - 1 ўрин;
3. "Туркий тиллар" кафедраси: катта ўқитувчи - 1 ўрин, ўқитувчи-стажёр - 1 ўрин;
4. "Япон филологияси" кафедраси: катта ўқитувчи - 1 ўрин, ўқитувчи - 1 ўрин;
5. "Жанубий ва Жанубий Шарқий Осиё тиллари" кафедраси: ўқитувчи-стажёр - 1 ўрин;
6. "Мумтоз филология" кафедраси: ўқитувчи - 1 ўрин;
7. "Хорижий Шарқ мамлакатлари адабиёти" кафедраси: профессор - 1 ўрин;
8. "Таржимашунослик" кафедраси: ўқитувчи - 1 ўрин, ўқитувчи-стажёр - 1 ўрин;
9. "Хитой тили ва адабиёти" кафедраси: катта ўқитувчи - 1 ўрин, ўқитувчи - 1 ўрин;
10. "Хитой сиёсати, тарихи ва иқтисодиёти" кафедраси: ўқитувчи - 1 ўрин, ўқитувчи-стажёр - 1 ўрин;
11. "Педагогика ва психология" кафедраси: кафедра мудири - 1 ўрин;
12. "Инглиз тили" кафедраси: катта ўқитувчи - 1 ўрин, ўқитувчи - 1 ўрин, ўқитувчи-стажёр - 1 ўрин;
13. "Марказий Осиё халқлари тарихи ва манбашунослиги" кафедраси: ўқитувчи - 1 ўрин;
14. "Корей филологияси" кафедраси: катта ўқитувчи - 1 ўрин, ўқитувчи - 1 ўрин, ўқитувчи-стажёр - 1 ўрин;
15. "Корея тарихи ва маданияти" кафедраси: ўқитувчи-стажёр - 1 ўрин;
16. "Шарқ фалсафаси ва маданияти" кафедраси: ўқитувчи-стажёр - 1 ўрин;
17. "Ижтимоий фанлар" кафедраси: катта ўқитувчи - 1 ўрин, ўқитувчи - 1 ўрин;
18. "Ғарбий Европа тиллари" кафедраси: катта ўқитувчи - 1 ўрин, ўқитувчи - 1 ўрин, ўқитувчи-стажёр - 1 ўрин;
19. "Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти" кафедраси: кафедра мудири - 1 ўрин, профессор - 1 ўрин, ўқитувчи-стажёр - 1 ўрин;
20. "Халқаро иқтисодий муносабатлар" кафедраси: профессор - 1 ўрин, ўқитувчи - 1 ўрин, ўқитувчи-стажёр - 1 ўрин;
21. "Жаҳон сиёсати ва халқаро муносабатлар" кафедраси: ўқитувчи - 1 ўрин, ўқитувчи-стажёр - 1 ўрин;
22. "Иқтисодиёт назарияси" кафедраси: кафедра мудири - 1 ўрин;
23. "Математика ва ахборот технологиялари" кафедраси: доцент - 1 ўрин;

Хужжатлар эълон чиққан кундан эътиборан бир ой ичида топширилиши лозим.

- 1. Ректор номига ариза;
2. Шахсий варақа (рангли фотосурат билан);
3. Диплом (аттестат) нусхалари: олий маълумот, илмий даражаси ва илмий унвони ҳақида диплом, малака ошириш сертификатлари;
4. Белгиланган талабларга кўра эгаллаш лавозими асосида тегишли мутахассислик бўйича маъруза ўқишда чет тили (инглиз, немис, француз тили) ва информатсион технологиялардан фойдаланиш кўникмаси (сертификат ва малака ошириш курслари асосида);
5. Тасдиқланган илмий ва илмий услубий ишлар рўйхати.
100060, Тошкент ш., Шахрисабз кўчаси, 25-уй.
Тел: 71-233-44-36; 71-233-02-38.

ЭЪЛОН

"Ўзбеккино" Миллий агентлиги Ёзувчилар уюшмаси билан ҳамкорликда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 28 ноябргаги "Ўзбекистон Республикасида миллий маданиятни янада ривожлантириш концепцияси тўғрисида"ги ПҚ-4038-сон Қароридан белгиланган вазифалар ижроси ҳамда миллий кинематография ва мультимедия ривожлантириш учун Миллий мультимедия образини яратиш бўйича 2019 йил 25 январь кун эълон қилинган ижодий танлов муддати 2019 йил 31 май соат 18-00 га қалар узайтирилганини маълум қилади.

Талабгорлар танлов шартлари ва талаб қилинадиган ҳужжатлар билан "Ўзбеккино" Миллий агентлигининг www.uzbekkino.uz сайтида танишшилар мумкин.

Маълумот учун телефонлар: 71-277-81-49, 71-277-81-05. Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Чилонзор кўчаси 1-а. Инд. 100115. www.uzbekkino.uz

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва "Ижод" жамоат фонди, "Ўзбекистон адабиёти ва санъати" газетаси жамоаси уюшма аъзоси, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган журналист Мурод АБДУЛЛАЕВнинг вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига ҳамдардлик билдиради.

Бобур номли халқаро жамоат фонди жамоаси журналист Абдурауф Жумақулловга отаси ПАРДА отанинг вафоти муносабати билан ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва "Ижод" жамоат фонди уюшма аъзоси Абдурауф Жумақулловга отаси ПАРДА отанинг вафоти муносабати билан ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва "Ижод" жамоат фонди уюшма аъзоси Асад Юлдашевга отаси ИСМАТУЛЛА отанинг вафоти муносабати билан ҳамдардлик билдиради.



O'ZBEKISTON ADABIYOTI VA SAN'ATI logo and contact information: Manzilimiz: Toshkent - 100083, Matbuotchilar kuchasi, 32. Elektron manzilimiz: uzas.gzt@mail.ru

Myassis: UZBEKISTON YUZVCHILAR UYUSHMASI logo and contact information: Xa.ikori.uz: akfa

Bosh muxarrir Uktam MIRZAYEV contact information: Manzilimiz: Toshkent - 100083, Matbuotchilar kuchasi, 32. Elektron manzilimiz: uzas.gzt@mail.ru

Juma kunlari chikadi. SHARQ nashriyat-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi. Bosmaxona manzili: Bуюk Turon kuchasi, 41-uy. Boshigta topshirish vaqti - 21.45. Boshigta topshirilishi - 23.00. ISSN 2383-614X